

FORTIFIKATIONSVERKETS BYGGNADSMINNEN

Berga slott

FORTIFIKATIONSVERKET

Nationalromantiskt slott med thailändsk trädgård

Slottet i Berga med sin park är en ovanligt välbevarad anläggning från 1900-talets början. Det uppfördes av industriarvtagaren Helge Ax:son Johnson och ritades av Torben Grut, en av den tidens tongivande arkitekter inom nationalromantiken. Till de unika inslagen hör den högklassiga inredningen skapad av det berömda engelska företaget Maple & Co och den thailändska trädgården i slottsparken.

Berga slottsanläggning är ett av de främsta exemplen på nationalromantik i Sverige. Arkitekturen är inspirerad av stormaktstiden och slottets storslagenhet förstärks av den effektfulla placeringen i landskapet, med milsviid utsikt över skärgården. Platsen har haft en strategisk betydelse ända sedan medeltiden.

Helge Ax:son Jonsson lät uppföra slottet 1913–1915. Han var arvtagare till industrimannen Axel Johnson, som grundat rederiet Nordstjernen och Johnsonkoncernen. Efter faderns död lät sig Helge köpas ut av sin äldre bror. Med sin förmögenhet kunde han köpa Berga och etablera sig som godsägare nära Stockholm.

Helge Ax:son Johnson var en framträdande man med kontakter i kungahuset och inom konst-, kultur- och industrivärden.

Inredningen i slottets representationsvåning skapades av Maple & Co i London.

Vintervy från borggårdssidan 1916.

Slottet ritades av arkitekten Torben Grut, som redan var berömd efter att ha ritat Solliden på Öland och Stockholms stadion. Han och Helge Ax:son Johnson var båda bekanta med kung Gustav V och delade intresset för tennis. När Berga slott var färdigt blev kungen en regelbunden gäst, för att koppla av med jakt och fiske.

Inredningen i slottets bottenvåning byggdes och monterades av Maple & Co i London. Företaget var det mest ansedda i Europa, med en kundkrets i den högre aristokratin och kungahuset, bland annat det thailändska. Helge Ax:son Johnson hade nära band till thailändska kungahuset och var under många år konsul av Siam (Thailand).

Slottsparken var en mycket exklusiv anläggning, med bassänger, terrasser, murar och paradtrappor. Parken rymde en skulptursamling med flera kända 1900-talskonstnärer. Här anlades också en thailändsk trädgård, inspirerad av ostasiatisk trädgårdskonst.

Kung Gustaf V var ofta gäst på Berga slott. Varje pingst var det fisketurer, i april sjöfågeljakt, i maj morkulla och i oktober den stora höstjakten.

Två hjortar i gjutjärn flankerar trappan ned till slottets terrass.

Årtal Berga slott

- 1327** Berga omnämns första gången. En strategisk plats för sjöfarten.
- 1500** Utgörs Berga troligen av en by med skattebönder.
- 1770** Mangårdsbyggnaden uppförs, ca tre kilometer nordväst om det nuvarande slottet.
- 1912** Konsuln Helge Ax:son Johnson köper godset.
- 1913** Berga slott börjar byggas och står klart två år senare.
- 1916** Parken färdigställs. Den thailändska parken tillkommer efter några år.
- 1921** Västra delen av egendomen upplåts till Berga lantbruksskola.
- 1941** Helge Ax:son Johnson avlider.
- 1944** Egendomen övergår i statlig ägo. Marinen övertar slottet och strandområdet.

Slottsparken rymde en skulptursamling av kända 1900-talskonstnärer, idag finns ett tiotal skulpturer kvar.

Fakta Berga slott

- Beläget i området Berga vid Hårsfjärden i Haninge kommun.
- Byggnadsminnet består av slottet, parken, vattentornet och lusthuset.
- Anläggningen är på totalt 885 hektar, varav byggnadsminnet är 6,1 hektar.
- Slottet ligger i ett militärt skyddsområde och är inte tillgängligt för allmänheten.
- Ägs och förvaltas av Fortifikationsverket.

Förvaltning av ett levande kulturarv

Fortifikationsverket är en av Sveriges största fastighetsägare – i vårt bestånd finns en mångfald av fastigheter. Vi förvaltar bland annat kulturhistoriskt värdefulla byggnader och områden med högt kulturhistoriskt värde. Drygt 300 byggnader är klassade som statliga byggnadsminnen och i dessa ingår ofta även omgivande mark och parker. Byggnadsminnena finns i hela landet – från Revingehed utanför Lund i söder, till Boden i norr.

Många av byggnaderna är en del av den militära byggnadstraditionen som sträcker sig från 1600-talet fram till idag. Det är ett kulturarv värt att bevara och utveckla.

